

Obecné noviny

5/2014

NÁLEPKOVO

Dátum vydania 5.12.2014, ročník XII., informačný občasník obce Nálepkovo – Nepredajné

Vážení obyvatelia obce Nálepkovo, zamestnanci organizácií v obci pôsobiacich, spolupracovníci, podnikatelia, poslanci, partneri...

Dovoľte mi prosím, aby som sa Vám posledný krát ako starosta obce Nálepkovo prihovoril a všetkým poďakoval. Mnohí z Vás ma pred štyrmi rokmi oslovovali, vyjadrovali priazeň a vyzývali k účasti na volebnom boji o post starostu obce. Svoj volebný program som postavil na sľuboch reálnych, zohľadňujúcich objektívne definované právomoci starostu obce aj ekonomické možnosti obce samotnej. Z volebného zápasu som vďaka Vašej podpore vyšiel ako víťaz, volebný rozruch pomaly utíchol a predtým mnou stála neľahká úloha, ktorá trvala takmer celé volebné obdobie a to ozdraviť ekonomiku obce. Bez Vás by sa veľa plánovaných ani realizovaných aktivít nemohlo dokončiť do úspešného konca. Často sme bojovali proti protivníkom ozbrojeným ostrými slovami a vyhranenými názormi sledujúc osobný prospech pred prospechom obecným. Napriek tomu, vďaka Vášmu zaničeniu, sa nám podarilo úspešne ukončiť začaté projekty: Kanalizácia a vodovod obce Nálepkovo dokončenie, Prístavba hlavného vstupu a rekonštrukcia Základnej školy s materskou školou, Rekonštrukcia a modernizácia hasičskej stanice. Zrekonštruovali sme miestne komunikácie: na Strednom riadku, Novej ulici, pri kostole, pri škole, Pod Závadskou cestou, Trosky, prístupovú cestu k bytovým jednotkám pri čerpacej stanici, aj cestu k Mlynu. Opravou prešli aj cesty po dokončení kanalizácie. Rozšírili sme verejné osvetlenie v okrajovej časti obce a rovnako aj prístup k informáciám obyvateľov formou miestneho rozhlasu. Spoločne sme v obci odštartovali nové tradície v podobe Furmanských pretekov a Mikuláša pre deti. S pomocou aktívnych pracovníkov sme udržiavali našu obec v poriadku a čistote, zabezpečovali údržbu cintorína a úpravu zelene v centre obce. Podporovali sme viaceré športové aktivity organizované komisiami, ale aj lyžiarov a futbalistov. Spoločne sme zorganizovali mnohé kultúrne aktivity pre rôzne cieľové skupiny. Uľahčili sme obyvateľom využívanie služieb obecnej knižnice, ktorá sa presťahovala do centra obce. V spolupráci so Strednou odbornou školou v Prakovciach sa nám podarilo na vysunutom pracovisku v obci rozšíriť možnosti vzdelávania študentov o ďalší odbor. Je dôležité podotknúť, že všetky investície obec zrealizovala z vlastných zdrojov, bez potreby ich krytia úvermi či pôžičkami. Aktívne sme spolupracovali a pomáhali mimovládny organizáciám pôsobiacim v obci a cirkevným organizáciám. Rovnako dobrá a efektívna bola aj spolupráca s organizáciami zriadenými a založenými obcou, podnikateľmi, živnostníkmi, ale aj jednotlivcami. Otvorenosť k Vám, občanom, priniesla nejednu podnetnú nápad. **VŠETKÝM VÁM PATRÍ MOJE VEĽKÉ ĎAKUJEM.**

Mnohí z Vás ma aj tentoraz oslovovali s myšlienkou kráčať ďalej a vyjadrovali mi svoju podporu. Ďakujem za priazeň, no rozhodol som sa prenechať príležitosť energetickejšej mladšej generácii s mladými víziami, ktorá lepšie rozumie dnešnej dobe a ľahšie sa popasuje s jej nástrahami. Chcem sa Vám poďakovať za dôveru, ktorú ste mi vyslovili vo voľbách do samosprávy obce 15.11.2014 a chcem byť aj naďalej z pozície poslanca obecného zastupiteľstva nápomocný v ďalšom rozvoji našej obce.

Všetkým Vám prajem pokojný advent a príjemné prežitie vianočných sviatkov.

Dušan SLIVKA, starosta obce

Foto: internet

Podakovanie

Ako šéfredaktorka obecných novín sa chcem poďakovať celej redakčnej rade za tvorivú spoluprácu a taktiež všetkým prispievateľom, ktorí sa prostredníctvom nás chceli podeliť s Vami so svojou činnosťou, tvorbou, novinkami a zaujímavosťami.

Verím, že ste našu prácu ocenili a že obecné noviny naplnili aspoň z časti Vaše predstavy. Neustále sme oslovovali Vás, občanov, aby ste aj boli aktívnejší na ich tvorbe.

Vďaka patrí aj redakcii Kuriér plus reklama, Spišská Nová Ves, s ktorou sme mali výbornú spoluprácu.

Či už v nasledujúcom období budú obecné noviny vychádzať v takejto alebo inej podobe

nechávam na novozvolené vedenie obce, ktorému prajem veľa úspechov a inšpiratívne nápady.

Kde niečo končí, nové začína. Blíži sa koniec roka a najkrajšie sviatky, preto Vám zo srdca želim príjemné prežitie vianočných sviatkov v kruhu najbližších s úsmevom na tvári a pokojom na duši. A zároveň šťastné vykročenie do Nového roka 2015.

Bc. Daša Baniaková

UZNESENIA OZ zo dňa 30.9.2014

Uznesenie č. 389/2014-OZ

Obecné zastupiteľstvo v Nálepkove berie na vedomie informáciu starostu obce o kontrole plnenia uznesení.

Počet prítomných poslancov: 8

Za hlasovali: 8

Proti hlasovali: 0

Zdržali sa hlasovania: 0

Uznesenie č. 390/2014-OZ

Obecné zastupiteľstvo v Nálepkove berie na vedomie informácie o činnosti Komisie na ochranu verejného poriadku zo zasadaní v dňoch 16.5.2014, 13.6.2014, 25.6.2014, 11.7.2014, 8.8.2014 a 22.9.2014.

Počet prítomných poslancov: 8

Za hlasovali: 8

Proti hlasovali: 0

Zdržali sa hlasovania: 0

Uznesenie č. 391/2014-OZ

Obecné zastupiteľstvo v Nálepkove berie na vedomie informácie z činnosti Komisie sociálnej a bytovej zo zasadaní v dňoch 2.7.2014 a 20.8.2014.

Počet prítomných poslancov: 8

Za hlasovali: 8

Proti hlasovali: 0

Zdržali sa hlasovania: 0

Uznesenie č. 392/2014-OZ

Obecné zastupiteľstvo v Nálepkove berie na vedomie informácie z Komisie kultúry, mládeže a športu zo zasadaní v dňoch 21.7.2014 a 12.8.2014.

Počet prítomných poslancov: 8

Za hlasovali: 8

Proti hlasovali: 0

Zdržali sa hlasovania: 0

Uznesenie č. 393/2014-OZ

Obecné zastupiteľstvo v Nálepkove berie na vedomie informácie z Komisie finančnej a správy obecného majetku zo zasadania v dňoch 4.9.2014 a 23.9.2014.

Počet prítomných poslancov: 8

Za hlasovali: 8

Proti hlasovali: 0

Zdržali sa hlasovania: 0

Uznesenie č. 394/2014-OZ

Obecné zastupiteľstvo v Nálepkove berie na vedomie Správy o výsledku hospodárenia ZŠsMŠ Nálepko, Domov Nálepko, n.o.

a Lesy obce Nálepko, s.r.o. za I. polrok 2014.

Počet prítomných poslancov: 8

Za hlasovali: 8

Proti hlasovali: 0

Zdržali sa hlasovania: 0

Uznesenie č. 395/2014-OZ

Obecné zastupiteľstvo v Nálepkove schvaľuje Rozpočtové opatrenie č. 4/2014 Terénna sociálna práca – dotácia.

Počet prítomných poslancov: 8

Za hlasovali: 8

Proti hlasovali: 0

Zdržali sa hlasovania: 0

Uznesenie č. 396/2014-OZ

Obecné zastupiteľstvo v Nálepkove schvaľuje Rozpočtové opatrenie č. 5/2014 Terénna sociálna práca z vlastných zdrojov.

Počet prítomných poslancov: 8

Za hlasovali: 8

Proti hlasovali: 0

Zdržali sa hlasovania: 0

Uznesenie č. 397/2014-OZ

Obecné zastupiteľstvo v Nálepkove schvaľuje Rozpočtové opatrenie č. 6/2014 Stavebný úrad – dotácia.

Počet prítomných poslancov: 8

Za hlasovali: 8

Proti hlasovali: 0

Zdržali sa hlasovania: 0

Uznesenie č. 398/2014-OZ

Obecné zastupiteľstvo v Nálepkove schvaľuje Rozpočtové opatrenie č. 7/2014 Stavebný úrad z vlastných zdrojov.

Počet prítomných poslancov: 8

Za hlasovali: 8

Proti hlasovali: 0

Zdržali sa hlasovania: 0

Uznesenie č. 399/2014-OZ

Obecné zastupiteľstvo v Nálepkove schvaľuje Rozpočtové opatrenie č. 8/2014 Robotníci – zvýšenie výdavkov.

Počet prítomných poslancov: 8

Za hlasovali: 8

Proti hlasovali: 0

Zdržali sa hlasovania: 0

Uznesenie č. 400/2014-OZ

Obecné zastupiteľstvo v Nálepkove schvaľuje Rozpočtové opatrenie č. 9/2014 Stravovanie dôchodcov, sociálna pomoc občanom

v núdzi, obstaranie budovy.

Počet prítomných poslancov: 8

Za hlasovali: 8

Proti hlasovali: 0

Zdržali sa hlasovania: 0

Uznesenie č. 401/2014-OZ

Obecné zastupiteľstvo v Nálepkove schvaľuje Rozpočtové opatrenie č. 10/2014 Vodovod a kanalizácia – zvýšenie výdavkov a čerpanie rezervného fondu obce.

Počet prítomných poslancov: 8

Za hlasovali: 8

Proti hlasovali: 0

Zdržali sa hlasovania: 0

Uznesenie č. 402/2014-OZ

Obecné zastupiteľstvo v Nálepkove schvaľuje použitie rezervného fondu na dokončenie výstavby vodovodu a kanalizácie v sume 28.000 €.

Počet prítomných poslancov: 8

Za hlasovali: 8

Proti hlasovali: 0

Zdržali sa hlasovania: 0

Uznesenie č. 403/2014-OZ

Obecné zastupiteľstvo v Nálepkove schvaľuje Rozpočtové opatrenie č. 11/2014 Nákup zasnežovacieho systému na lyžiarsky vlek Krečno v sume do 6000 € s DPH.

Počet prítomných poslancov: 8

Za hlasovali: 8

Proti hlasovali: 0

Zdržali sa hlasovania: 0

Uznesenie č. 404/2014-OZ

Obecné zastupiteľstvo v Nálepkove schvaľuje zmenu rozpočtu Rozpočtovými opatreniami č. 4, č. 5, č. 6, č. 7, č. 8, č. 9, č. 10, č. 11 pričom celkové príjmy sa menia z 3.648.965,51 € na sumu 3.682.560,20 €, celkové výdavky sa menia z 3.646.357,56 € na sumu 3.688.560,20 €.

Počet prítomných poslancov: 8

Za hlasovali: 8

Proti hlasovali: 0

Zdržali sa hlasovania: 0

Uznesenie č. 405/2014-OZ

Obecné zastupiteľstvo v Nálepkove berie na vedomie Správu nezávislého audítora k účtovnej závierke za rok 2013.

Počet prítomných poslancov: 8

Za hlasovali: 8

Proti hlasovali: 0

Zdržali sa hlasovania: 0

Zo života Základnej školy s materskou školou v Nálepke

BIBIÁNA KRAJNÍKOVÁ: UČÍME PRE ŽIVOT

Tento týždeň zavialo Wopss trochu východnejšie a naša redaktorka Valentína zavítala do jednej z mnohých škôl na Slovensku. Táto je však čímsi výnimočná, dejú sa v nej totiž malé zázraky.

Škola je, okrem iného, súčasťou projektu "Teach for Slovakia", ktorý žne úspechy vo viac než tridsiatich krajinách sveta. Ide o netradičný vzdelávací program, ktorého hlavným mottom je, aby každé dieťa malo šancu.

O tom, že hlavným problémom nie je farba pleti, ako si môžu mnohí mylne myslieť, a že neriešiteľne vyzerajúce problémy majú možno jednoduché riešenie, hovorí riaditeľka neobyčajnej základnej školy v Nálepke.

Bibiána, skús nám predstaviť vašu školu. Čím je výnimočná? Do akých projektov je zapojená?

Sme zapojení do medzinárodného projektu, ktorý sa uskutočňuje už asi v tridsiatich troch krajinách sveta. Na Slovensku momentálne prebieha prvý ročník a projekt má názov Teach for Slovakia. Mladí ľudia, ktorí absolvovali zahraničné univerzity alebo veci podobné, ale nemajú pedagogické vzdelanie, prejdú intenzívnym kurzom so zameraním na neformálne vzdelávanie. Momentálne tu máme vďaka tomuto projektu dvoch kolegov. Tých, ktorí sú do neho zapojení, nie je veľmi veľa – myslím, že ide o štrnásť ľudí prerozdelených do desiatich rôznych základných škôl.

U nás sú, ako som spomínala, dvaja. Učia angličtinu, pretože obidvaja boli aj v zahraničí. Slávka študovala v Edinburghu, Igor študoval politológiu tu, ale v zahraničí študoval na Bard College New York, tým pádom sú v angličtine dobrí a učia ju. Navyše, v popoludní vedú s deťmi rôzne aktivity, zameriavajú sa na neformálne vzdelávanie, čo znamená, že tu nemáme len klasické záujmové útvary po vyučovaní.

No bežia u nás ešte ďalšie projekty, konkrétne ide o národné programy MRK 1 a MRK 2. Ten prvý je zameraný na celodenný výchovný systém, čo znamená, že dopoludnia sú deti v škole a poobede majú záujmové útvary. Je tam snaha zapojiť čo najviac detí. Chceme docieľiť, aby robili ešte nejakú záujmovú činnosť po skončení vyučovania, aby posledným zazvonením nebol koniec. Chceme, aby

sa stali súčasťou niečoho ďalšieho.

Ako dlho prebiehajú tieto popoludňajšie aktivity?

Je to rôzne. Záleží to od toho, čo deti robia. I keď musím povedať, že keď rómske deti začnú hrať futbal, tak by ho hrali pokojne až kým sa nezotmie – majú radi prirodzený pohyb. To isté platí, keď chodia napríklad na zumbu. Na jednej strane ich to upokojí a na druhú stranu vydajú zo seba prebytočnú energiu. A musím povedať, že aj koordinácia pohybov je základ na to, aby detská myseľ začala dobre fungovať. Veľmi radi majú aj počítačové krúžky, lebo doma nemajú k takýmto veciam prístup. V škole sa dostanú na internet, dostanú sa k výpočtovej technike. Doma v osade tieto veci nemajú, preto je to pre nich zaujímavé a chcú zostať čo najdlhšie. Často presvedčajú učiteľov, aby ostali dlhšie a šli s nimi niečo robiť.

Chodia všetky deti do jedného školského klubu, alebo sú nejako rozdelené ?

Máme dva školské kluby. V jednom sú zmiešané deti z prvých tried a v druhom sú iba rómske deti z celého prvého stupňa. Myslím si, že spôsob celodenného výchovného systému je lepší ako záujmové útvary. Práve v klube majú viac času na prípravu na vyučovanie. Aby sa učenie neskončilo len vyučovaním, ale aby sa pokračovalo aj po ňom.

Zameriava sa teda školský klub iba na formálne učenie, napríklad na vypracúvanie domácich úloh ?

Chceme, aby sa rozvíjali všetky zložky výchovy. To znamená, aby sa dostali aj k výtvarnej, hudobnej či pohybovej výchove. Pri jedinom záujmovom útvare v celodennom výchovnom systéme sa zameriavajú len na oblasť, ktorá ich zaujíma. Moja predstava je taká, aby väčšina detí bola v školskom klube, ktorý má širší záber. Na druhom stupni by to bolo voľnejšie ako klubové stretnutia, kde by si deti vypracovali úlohy a mohli by ísť na záujmový útvar, ku ktorému inklinujú.

„Keď je dieťa v školskom klube, má väčší pocit istoty, stotožní sa s miestom a s osobou a musím povedať, že u rómskych detí je špecifické, že prilnú k triednemu alebo k jednému z učiteľov. A keď prídu na druhý stupeň a začnú sa tam učitelia striedať, znášajú to veľmi ťažko.“

Ak tomu správne rozumiem, deti nemajú možnosť vybrať si, či budú súčasťou programu celodenného vzdelávania? Majú to „prikázané“?

Oni si vyberú sami, ale celodenné vzdelávanie pre nás predstavujú záujmové útvary. Aj deti, čo sú napríklad v školskom klube, môžu ísť na záujmový útvar. Ale keď je dieťa v školskom klube, má väčší pocit istoty, stotožní sa s miestom a s osobou a musím povedať, že u rómskych detí je špecifické, že prilnú k triednemu alebo k jednému z učiteľov. A keď prídu na druhý stupeň a začnú sa učitelia striedať, znášajú to veľmi ťažko. Dlhو im trvá adaptácia a prispôbenie sa. Kým sú na

prvom stupni, majú svojho učiteľa veľmi radi a naviažu sa na neho. Potom niekedy naozaj stačí, že sami nechcú učiteľovi robiť zle a prispôbia sa mu.

Keď si povedala, že teraz prebieha prvý ročník projektu, tým pádom funguje zatiaľ iba tri mesiace, počnúc septembrom ?

Áno, projekt "Teach for Slovakia" beží len od začiatku septembra, ale projekt MRK tu funguje už tretí školský rok. Čo sa týka záujmových útvarov, myslím si, že sa na tomto poli robí naozaj veľa. Čo ale predstavuje základný problém, je jazyková bariéra. Slovenský jazyk nie je ich materinský. Plus pochádzajú z iných sociálnych pomerov a všetky tieto aspekty ich v rozvoji brzdia. Zároveň ale nemôžeme tvrdiť, že by sa rómske deti mentálne nevyvíjali. Vyvíjajú sa, len my to veľmi zle meriame. Meriame ich v deviatom ročníku testovaním 9. Lenže nemeríme progres.

Čo konkrétne pod tým progresom myslíš ?

Keď dostaneme do nultého alebo prvého ročníka dieťa, ktoré je na základe psychologického vyšetrenia napríklad na úrovni 36 mesiacov, alebo dokonca aj menej, je nemysliteľné, aby sa takéto dieťa porovnávalo s dieťaťom, ktorého materinský jazyk je slovenský a ktoré bolo zaškolené tri roky v materskej škole. Jedinec v takomto stave z minority nemá popri tom z majority absolútne žiadnu šancu. A potom je v pozadí. Keby sme merali u dieťaťa progres po každom roku, tak by sme videli, ako sa jeho vývoj zlepšoval a posúval dopredu.

„Základný problém je podľa mňa v tom, že latku staviame príliš vysoko. Napriek faktu, že rómske deti robia pokroky, ich nepovažujeme za dostatočné. Považujeme ich za neúspech. A to je chyba.“

V čom je teda podľa teba základný problém ? Je vôbec možné, aby to tieto deti dohnali na rovnakú „úroveň“, ktorá je stanovená podľa tých z lepších pomerov ?

Základný problém je podľa mňa v tom, že latku staviame príliš vysoko. Napriek faktu, že rómske deti robia pokroky, nepovažujeme ich za dostatočné. Považujeme ich za neúspech. A to je chyba. Ak sa niekto bude cítiť sústavne neúspešný a my s tým budeme len a len súhlasiť, dotýčny sa s tým stotožní a naozaj si bude myslieť, že je nepotrebný, neužitočný a nakoniec aj neúspešný. A potom veľmi rýchlo sklzne k tomu všetkému negatívnemu.

Štátny vzdelávací program je nastavený tak, že ak chceme, aby tieto deti dokázali na monitore získať aspoň nejakých 30-40 percent, všetky hodiny, ktoré by sme mohli venovať rozvoju osobnosti a praktických zručností, musíme venovať slovenčine či matematike.

Je potrebné venovať rozvoju osobnosti také veľké množstvo času ? Škola sa väčšinou zameriava práve na tú vedomostnú zložku.

Treba si uvedomiť, že školstvo nezahŕňa len vzdelávanie, ale aj výchovu. Keby sme miesto teórie kládli väčší dôraz na prípravu pre život, tak by to nikomu neublížilo. Keď z dieťaťa nebude akademik, tak z neho bude zručný remeselník. No aby mohol získať určité zručnosti, musí ich nadobúdať už od mala. Nejde to z jedného dňa na druhý. A za dva roky odbornej strednej školy to tiež nie je možné zvládnuť. Deti jednoducho musia byť na to pripravené. Vždy je nejaký spôsob alebo cesta, ako deti podchytiť a nenechať ich len tak.

„Možno nevychováme akademika, ale môžeme vychovať naozaj slušného človeka. Ak vychováme slušného človeka, môžeme ísť na ulicu, nemusíme

mat' obavy, nebudú nás okrádať, budú nás akceptovať.“

Aký dopad bude mať podľa teba táto situácia na ďalšie fungovanie Slovenska ?

Osobne tvrdím, že toto je časovaná bomba a kto tento problém vyrieši, dostane Nobelovu cenu. Momentálne to nie je až také zlé, ako sa na prvý pohľad zdá. Ale je tu aj pohľad druhý. Slovenská populácia starne a bude potrebovať aktívnych ľudí. Ak súčasné generácie nebudeme vychovávať tak, aby boli sebestačné a aby jedinci boli zruční, bude to veľmi zaujímavé. Dobré je rozmýšľať dopredu, keď chceme na dôchodku mať aspoň nejakú penziu (smiech).

Stále hovorím, že to robíme tak trochu aj pre seba. Naozaj potrebujeme deti vychovať k tomu, aby boli začleniteľné do spoločnosti. Keď sa to podarí aspoň z tridsiatich percent, bude to úspech. Možno nevychováme akademika, ale môžeme vychovať naozaj slušného človeka. Ak vychováme slušného človeka, môžeme ísť na ulicu, nemusíme mať obavy, nebudú nás okrádať, budú nás akceptovať. Myslím, že toto je asi tá dôležitejšia zložka, lebo ak bude človek slušný, bude chcieť svoju životnú úroveň zvyšovať.

Opýtam sa na pedagogickú zložku – myslíš si, že sú čerství pedagógovia po skončení vysokej školy pripravení na prácu s takýmito deťmi?

Vyskytuje sa častý problém, že absolvent vysokej pedagogickej školy disponuje veľkým množstvom teoretických poznatkov a vedomostí, ale nie je vôbec pripravený na prácu s takýmito deťmi. Prípravu budúcich pedagógov by bolo potrebné upraviť, aby sa naučili vnímať aj odlišnú kultúrnosť. Od detí v takejto situácii človek nemôže žiadať pre ne nespĺniteľné veci, lebo sa opäť dostaneme k tomu, že bude neúspešné, nešťastné a začne byť zlé. Rovnako to je aj s nami, s dospelými. Ak sa nudíme, sme zlí (smiech). To isté robia deti. Potrebujú priestor na sebarealizáciu.

V škole sa teda snažíte rozvíjať, čo sa dá. Splňa to ale požadovaný efekt, keď sa každý deň po skončení školy deti aj tak vrátia do pre nich nevhodného prostredia ?

Kedysi sa hovorilo o internátnych školách, ale ja osobne s nejakou predstavou plošných internátnych škôl pre takéto deti nesúhlasím. Samozrejme som uvažovala aj nad tým, že deti, ktoré sú nadané a sú schopné, by bolo potrebné z toho veľmi zlého sociálneho prostredia nejako vybrať. Lebo ak tam zostanú, musia sa mu prispôbiť. Musia žiť spôsobom, akým sa tam žije. Ak tam chcú existovať a nechcú byť vyčlenení. Z tohto dôvodu často svoje schopnosti nerozvíjajú, lebo by to bolo na úkor prispôsobenia sa životu v komunite. A keď jedinec začne takto fungovať, všetko ostatné považuje nie za pridanú hodnotu, ale za príťaž.

A podarí sa vám niekedy deti inšpirovať aj inými obrazmi či možnosťami, ktoré im život ponúka ? Že sa dá v živote dosiahnuť aj niečo iné, ako byť matkou pred dosiahnutím plnoletosti ?

Zvyčajne to v komunite chodí tak, že dvanásťročné dievčatá preberajú úlohu akoby náhradnej matky. Automaticky sa starajú o všetky menšie deti a v šestnástich rokoch majú dieťa vlastné. Sú jednoducho tak nastavené. Nevidia inú možnosť realizácie, toto vidia celý život a považujú to za ich smerovanie.

V bežných školách sú väčšinou rómske deti považované za problémové, prípadne sa s nimi ťažko pracuje. Je ich vyučovanie naozaj veľmi náročné ?

Má to svoje špecifiká, ale na druhú stranu sa s nimi nepracuje zle. Nie sú veľmi naviazané na matériu a sú veľmi vďačné. Stačí, keď si domov zoberú vyfarbený obrázok a zrazu majú pocit, že niečo majú. Robíme pre ne rôzne aktivity, napríklad projekt Hovorme o jedle. V škole sme varili, piekli, zavárali, strúhali jablká, kvasili kapustu do súdka a toto bolo niečo pre nich. Snažili sme sa zakomponovať aj finančnú gramotnosť.

Človek si nemusí kúpiť v obchode jablká, keď si ich spracuje a vydržia mu dlhšie. Toto sú pre nich viac podnetné veci. Je to ale zase len jedna a tá istá myšlienka – učíme pre život. Ak sa naučia, ako majú urobiť kompót alebo ako majú nasušiť jablká, to je to, čo naozaj využijú. Snažíme sa ich touto cestou naviesť k zodpovednejšiemu životu. Ak im niečo dáme do ruky bez toho, aby sa o to pričínili, nie je to pre nich prospešné a nebudú si to vážiť.

Podme zo školy na chvíľu do škôlky, ktorá je zriadená v osade. Koľko tried má škôlka, ktorá sa tu neďaleko nachádza ?

Dve triedy škôlky máme v osade, dve triedy škôlky máme tu.

„Dieťa nemôže za to, kde sa narodilo a keď ho odpíšeme hneď na začiatku, nemôžeme očakávať, že sa nám zrazu ako dospelé zmení. Nezmení. Príslovie ohýbaj ma mamko, pokým som ja Janko, proste platí.“

Na teba sú už zvyknutí, ale keby šiel do osady nejaký iný človek, mohli by zareagovať negatívne ? Ani nie. Keď príde auto, deti sa zhrnú tak či tak. Príde do osady niekto cudzí, nemusia ho prijať, nebudú mať tú potrebu. Keď prídem autom ja, moje auto poznajú. Len to skontrolujú a budú sa chcieť zdraviť. Spýtať sa nejakú vážnu otázku, ktorú v tej chvíli považujú za najdôležitejšiu na svete. (úsmev)

V osade vyučujete takisto praktické veci, o akých si sa zmienila?

V osade nie je škola, iba materská škola. Sú v nej dve triedy pre päťročné deti, kapacita nám nepovoľuje prijať viac ako tridsať detí. Žiaľ na to, aby deti boli ako päťročné zaškolené, by sme potrebovali dvojnásobne zvýšiť kapacitu. Najlepšie by bolo, keby navštevovali škôlku od troch rokov. Zvládli by jazyk, naučili by sa základné hygienické návyky, ktoré nemajú doma, a rozvíjala by sa ich jemná motorika. Takto prídu päťročné a za jeden rok sa všetko nedá zvládnuť. Niektoré deti, idú ešte do nultého ročníka, ale to už priamo u nás na škole a až potom idú do prvej triedy, aby učivo naozaj zvládli.

Pokiaľ sa deti nepodchytiť v takom skorom veku, formovať ich neskôr je už úplne bezpredmetné ?

Dieťa nemôže za to, kde sa narodilo a keď ho odpíšeme hneď na začiatku, nemôžeme očakávať, že sa nám zrazu ako dospelé zmení. Nezmení. Príslovia ohýbaj ma mamko, pokým som ja Janko, proste platí. Do siedmich rokov je naozaj veľmi dôležité veľmi veľa dieťaťu dať. Potom už samo koná so správaním rodiny, ale do siedmich rokov je to vnímanie naozaj najintenzívnejšie. Všetci si to uvedomujeme v teoretickej rovine, ale málo tejto oblasti venujeme pozornosť.

Nevyskytujú sa v tomto prípade nultého ročníka problémy s dochádzkou ?

S dochádzkou problém nie je, pretože všetky malé deti chcú chodiť do školy. Pretože prídu do lepšieho prostredia. Máme nad 50-percent detí v hmotnej núdzi, takže každý dostane varený obed za 0,06 centov. Tým pádom pre nich je to dobré. Zväčša sa nájde z detí jedno-dve, ktoré sú problémovnejšie, ale to je záležitosťou rodičov. Keď neprídu do školy, je za to zodpovedný rodič. Lebo ak si dieťa nemá čo obúť a malo by prejsť bosé dva a pol kilometra, nevie takúto situáciu vyriešiť.

A ako je to na druhom stupni ?

Na druhom stupni je to horšie. Tam je ale hlavný problém, keď deti začnú nadobúdať pocit, že sa ocitli v bludnom kruhu chudoby, z ktorého sa nevedia vymaniť. A tam podať vhodnú motiváciu, aby začali uvažovať inak, je obrovské majstrovské dielo. V tomto veku sú už pod obrovským vplyvom svojej komunity.

„Niekedy vyslovene akoby čakali, že na nich vyučujúci zakričí. Učiteľ im musí ukázať autoritu a oni to prijímajú. Kričanie nevnímajú ako niečo, čo by ich ponížovalo. Sú naučení, že sa musia prekričať k pozornosti.“

Takže dochádzku máme vyriešenú. Čo býva častým problémom pri spolupráci učiteľa a žiaka ?

Nie je to problém, ale je tu aspekt, ktorý sa musí brať do úvahy. A to je temperament. Keď niekomu hovorím, že je to bič a med, myslia si, že žartujem, ale u nich to tak je. Sú takí sami medzi sebou. V jednej chvíli sa dokážu hádať a o sekundu sa milujú. Niekedy vyslovene akoby čakali, že na nich vyučujúci zakričí. Učiteľ im musí ukázať autoritu a oni to prijímajú. Kričanie nevnímajú ako niečo, čo by ich ponížovalo. Sú naučení, že sa musia prekričať k pozornosti. Podiel má na tom aj kultúrna odlišnosť, ktorú treba poznať. Pre prácu v tejto oblasti je to nevyhnutné.

Máte na vašej škole aj triedy pre deti s postihnutím?

V škole máme desať špeciálnych tried, celkovo je tu štyridsať tried. V špeciálnych triedach sú deti, ktoré majú nejaký druh mentálneho postihu. Všetky deti absolvovali riadne vyšetrenie. V triedach je znížený počet žiakov a delia sa podľa intenzity postihnutia. Máme varianty A, to je ľahká mentálna

retardácia, ale máme aj varianty B a dokonca aj varianty C. Práca s týmito deťmi je ešte ťažšia, ale tiež ich človek musí pripraviť na to, aby ovládali viac ako len seba obslužné činnosti. Teraz momentálne je rozvinutá celá diskusia s ombudsmankou, ako sa majú deti preradovať do špeciálnych tried. Existuje jedna celospoločenská vízia, že dieťa sa dá preradiť len na základe etnicity. Nedá.

Ako teda prebieha tento preradovací proces ?

Dieťa najprv absolvuje psychologické vyšetrenie, potom špeciálno-pedagogické vyšetrenie a rodičia musia súhlasiť s tým, aby bolo do špeciálnej triedy preradené. Ak dieťa má naozaj, keď aj len ľahkú mentálnu retardáciu, tak v početnejšej triede nie je schopné naučiť sa písať či čítať. Záleží na tom, aký má problém. Keď je v triede, kde ich je osem alebo desať, tak tam sa dostane k slovu na každej jednej hodine. Výsledkom je, že sa učia pomalším tempom, ale viac do hĺbky. Na našej škole máme osem asistentov učiteľa, z toho sú traja cez projekt. Dvaja sú v škôlke, šesť je na základnej škole, z toho traja sú v nultej a v prvej triede. Väčšinou sú to asistenti učiteľa, ktorí ovládajú rómsky jazyk. Sú aj takí, ktorí neovládajú rómsky jazyk, ale žijú tu dlhodobo. Aj napriek počtu, čo sa na prvý pohľad zdá veľa, nie je možné, aby sa každú hodinu vedel asistent každému venovať. A keď je dieťa samé, je v triede stratené.

Dávate dosť veľký pozor na výber pedagógov ?

Určite áno. V špeciálnych triedach musia pracovať špeciálni pedagógovia a tiež je to jedna z oblastí, kde aj osobnostné črty a temperament musia byť takým vodidlom k tomu, aby človek prijal niekoho do zamestnania. Aby ho tie deti neprevalcovali. Tým, že sú trošku akoby iné, tak nevyberieme človeka, ktorý by s nimi nevedel dostatočne energicky pracovať, lebo toho proste prevalcujú. Bude sa cítiť neúspešný a ujde.

„Pod pojem inklúzia, sa dá skryť hocičo. Nemám to slovo rada. Je to akoby sme cudzím pojmom len chceli nejaké veci zakrývať a tým pádom ich považovať za vyriešené.“

Takto to teda chodí pri postihnutých deťoch. A čo zmiešané triedy?

Tento rok bol silnejší ročník, máme dve zmiešané triedy plus dve čisto rómske triedy prvákov. Minulý rok sme nemali ani jedno nerómske dieťa. Prvá trieda bola len čisto rómska, ale bolo tam trinásť detí, ktoré chodili do materskej školy od troch rokov. Také deti človek nepovažuje za problémové, lebo s nimi problémy ani nemá.

Možno by sa to niekomu zdá čudné, ale ja to považujem za zmiešanú triedu. A nie je zmiešaná na základe etnicity, ale je zmiešaná na základe toho, že tých trinásť detí absolvovalo predškolskú prípravu. Plus počet do osemnásť bol doplnený deťmi, ktoré boli v nultom ročníku a nemali predškolskú prípravu. A to už je rozdiel. Zmiešanosť a inklúzia sa môže brať z rôznych uhlov pohľadu.

Chápu takéto delenie aj ľudia, ktorí s touto problematikou nie sú v priamom styku ?

Ľudia, ktorí tieto veci chcú nejakým spôsobom merať alebo si chcú utvoriť nejaký názor, by mali zotrvať v tomto prostredí dlhšie. Ak prídu na návštevu na chvíľu, nevidia všetky detaily a všetko to, čo sa okolo deje. Je to často skreslené a skresľujúce. Pod pojem inklúzia, sa dá skryť hocičo. Nemám to slovo rada. Je to akoby sme cudzím pojmom len chceli nejaké veci zakrývať a tým pádom ich považovať za vyriešené. Vyskytol sa vypuklý problém v Šarišských Michaľanoch, kde mali deti od seba celkom odčlenené, rómske a nerómske. Ale kto tam nebol a nežil, nepochopí, že majorita s minoritou spolu veľmi nevyhádzajú. Jednoducho povedali, že ak to nebude oddelené, tak svoje deti berú preč.

Vo vašej škole sa taký problém nevyskytol ?

My tu máme najbližšiu školu v Spišskej novej Vsi, ktorá je vzdialená asi dvadsaťpäť kilometrov. Niektoré deti tam chodia, ale chodia napríklad do športovej triedy, ktorú my v našej škole nemáme. Alebo chodia do jazykovej školy, lebo tu by sa jazyková trieda nedala vytvoriť. Treba vychádzať z toho čo tu je, ale myslím, že rodičia prišli na to, že ich zámer aj tak veľmi nespĺňa nejaký požadovaný efekt. Že je jednoduchšie, keď to dieťa môže vstať o pol siedmej a ísť do školy normálne na ôsmu, ako keď musí vstávať o pol šiestej a ísť autobusom do Spišskej novej Vsi. Od nás je to mesto pomerne ďaleko, ale deti z dedín, ktoré sú k mestu bližšie, odchádzajú do prevažne nerómskych škôl.

Tento jav ale nie je problém etnicity, toto je sociálny problém. Často rodičia nechcú, aby ich deti boli v týchto triedach, ale nie kvôli rómskemu pôvodu, ale preto, že deti sú špinavé a neumyté, nedodržiavajú hygienu a toto je tá tretia plocha. Vnímajú to tak, že chcú chrániť svoje deti pred infekciami a pod. Pedikulóza (vši, pozn. red.) je bežnou záležitosťou a s tým my neurobíme nič. To sa stáva aj v nerómskych školách, ale tieto deti z osady celé toto obdobie, keď už začína byť chladno, sú umyté raz za čas v nejakom lavóri. Preto nie je problémom, aby sa niečo množilo. Pred dvomi rokmi sme riešili aj svrab, ale odvtedy bol pokoj. A za ten čas, čo som tu, nebola žiadna hepatitída a dúfam, že ani nebude.

Ako dlho si už v tejto funkcii ?

V januári to budú štyri roky.

Aké sú hlavné zmeny, ktoré si na tejto škole zaviedla ?

Do čoho som hlavne začala tlačiť, sú projekty. A otvorila som školu viac aj pre rómskych rodičov. Je to taká dvojsečná zbraň – na jednej strane začnú školu viac vnímať ako celok a vytvárať si lepší uhol pohľadu, na druhej strane musím povedať, že od osemnásteho, keď začnú chodiť dávky, je to aj trochu nebezpečnejšie. Často prídu nejaké veci vybavovať podgurážení. Hlavne treba vedieť s nimi komunikovať. Myslím, že to je taká dosť podstatná vec.

Nenastala niekedy situácia, že dobrovoľníci, ktorí sa zúčastnili projektu, sa po nepríjemných konfrontáciách akoby zľakli a radšej odišli ?

„Snažila som sa zapojiť do života detí aj rómskych rodičov. Predseda rodičovského združenia tohto roku je Róm. Tu u mňa na škole robí pedagogického asistenta. Rodičia si ho zvolili, tak ho majú, tak je.“

Aké aktivity ste realizovali ?

Veľa spolupracujem s Proximou ako neziskovou organizáciou práve na akceptácii. Robili sme živé knižnice, kde sme mali zúčastnených rómskych mladých lídrov. Deti videli, že sa môžu dostať aj na strednú školu, že môžu hrať na saxofón, že môžu byť úspešní aj v nejakej inej oblasti. Slúžilo to na to, aby sme ukázali pozitívnu motiváciu. Aby mali predstavu, že sa môžu niekam posunúť a môžu niečo zmeniť. Robíme veľa aktivít, kde spájame rómske a nerómske deti, lebo práve pri tých aktivitách sa redukuje bariéra. Na začiatku chvíľku trvalo, kým nastala akceptácia zo strany dospelých, kým pre deti to veľký problém nepredstavuje.

Sústredili ste sa teda nejakým spôsobom aj na rodičov ?

Snažila som sa zapojiť do života detí aj rómskych rodičov. Predseda rodičovského združenia tohto roku je Róm. Tu u mňa na škole robí pedagogického asistenta. Rodičia si ho zvolili, tak ho majú, tak je. Musia mať aj oni pocit súčinnosti, aj oni musia vedieť, že to, čo sa tu deje, sa deje pre nich a musia si to vážiť. A toto sa nedá zmeniť za krátku dobu. Vývoj bude dlhodobý, lebo sociálna politika štátu je nastavená tak, aby sa tá chudoba nejako pokryla.

Nedávno boli pokusy o zavedenie aktivačných prác, ale tento nápad sa objavil po veľmi dlhej dobe. Za tú dobu si mladé generácie zvykli, že pracovať nemusia. Ak stretnem nejakého rómskeho rodiča, ktorý je v mojom veku, ešte musel absolvovať nejakú učňovku a musel aj pracovať. Zatiaľ čo generácii rodičov dvadsať plus chýba to, aby oni sami vyvinuli nejakú iniciatívu. Sú si vedomí, že peniaze, ktoré dostanú od štátu, im nevystačia, ale nemajú potrebu niečo meniť. Ale myslím si, že sa to vyvíja k lepšiemu.

Vieš mi teda uviesť nejaký pozitívny príklad ?

Mám teraz Rómku, ktorú som učila v Mníšku nad Hnilcom. Zhodou okolností, teraz tu pracuje ako asistentka a začala si dokončovať strednú školu. Ale podobným prípadom je aj ďalší asistent, ktorého tu máme. Keď prišiel, nemal dokončené vzdelanie. Urobil si maturitu, doplňuje si pedagogické vzdelanie – začal so sebou niečo robiť. A toto sa musí rozšíriť nejakou prirodzenou formou medzi nich. Násilím to nepôjde, ani žiadnym rozhodnutím, ani zákonom. Ale úpravou nejakých sociálnych zákonov áno.

Aj keď si pracovala v Mníšku nad Hnilcom, tak si sa snažila presadzovať takéto niečo ?

Keď som učila v Mníšku, tak som bola mladšia a mala som veľa aktivít. Veľa som pracovala v nultom ročníku, keď som bola v Kluknave. Vtedy bolo obdobie, keď sa nultý ročník zavádzal. Keď sa rozhodovalo, čo deti v nultom ročníku vlastne naučiť. Ako ich pripraviť na to, aby dosiahli školskú zrelosť. Ako docieľiť, aby za rok dosiahli šesťročnú akceleráciu. Celý ten proces vývoja sa nedá preskočiť. Ak sa niečo preskočí, to miesto ostane hluché. Tam som zistila, že oni chcú, ale treba im vytvárať priestor a zapájať rodičov. Robievali sme akadémiu dvakrát – trikrát do roka. Zo začiatku prišlo šesť rodičov. Keď som si predstavila, že sme dva mesiace nacvičovali s deťmi program, a prišlo sa pozrieť šesť rodičov, tak ma to mrzelo. Tak to bolo raz, dvakrát. Ak ich to

osloví, povedia si o tom medzi sebou a potom prídu. Ku koncu, keď som už odchádzala, ich bolo plno. Ale chcelo to čas. Nič sa nedá urýchlíť.

„Nie, nebála som sa. Vyrástla som tu, chodila som do tejto školy, prostredie pre mňa nie je cudzie. A doma sa človek cíti bezpečne.“

To bola teda tá hlavná zmena ?

Tam som praktizovala ešte jednu vec, ale tu sme ju ešte nezaviedli. Mala som dievčatá, ktoré som učila v nultom, prvom a druhom ročníku. Potom odišli do školy do Kluknavy, ale ako tretiačky a štvrtáčky stále chceli prísť ku mne do školy. Tak som povedala dobre, prídete keď budem mať popoludní výtvarnú, lebo viete, že oni malí sú ešte nešikovní, tak im pomôžete, porozdávate pomôcky, budete nosiť vodu a oni sa potom hrali kvázi na učiteľky. Im sa to páčilo a potom keď sme končili, poupratovali, nastúpili si menších a brali ich do osady. Odprevadili ich, pomohli im a učili sa akoby postarať sa o nich. Lebo oni doma sa vedia postarať sa o základné biologické potreby, ale robiť niečo navyše, ukázať ,ako majú niečo urobiť a neurobiť to rovno za nich, toto nevedeli. To sa postupne učili.

Učila si niekedy aj inde ako východnom Slovensku alebo si sa vždy zameriavala na túto oblasť?

Keď som začínala, tak som mala jedno rómske dievčatko. Začínala som v Košiciach na Janigovej a tam som s tým vôbec neprišla do styku. Pôsobila som tam tri roky. Potom som bola na materskej a následne som šla do Mníška – tam už boli rómske deti, ale boli to zmiešané triedy takého typu, kde ich rómskych bolo možno päť šesť a zvyšok boli nerómske deti. Neskôr som odišla Richnavy, tam som bola asi jedenásť rokov a potom som prišla sem. Čo sa týka skúseností s rómskymi deťmi, vedela som, čo ma očakáva.

Nemala si nejaké prvotné obavy, aké to bude ?

Nie, nebála som sa. Vyrástla som tu, chodila som do tejto školy, prostredie pre mňa nie je cudzie. A doma sa človek cíti bezpečne. A mala som nejakú predstavu, víziu, že chcem tie deti posúvať a pracovať s nimi.

Ako zvyknete riešiť prípad, ak je dieťa veľmi problémové ? Ak sa teda nejaké extrémne prípady vyskytujú.

Vyskytol sa teraz nedávno, riešili sme jeden obrovský prípad a to v spolupráci s kurátorom, s políciou, so všetkým možným. Mali sme chlapca, pätnásťročného, ktorý minulý rok vymeškal 600 hodín.

Neospravedlnených, ani neprejavil záujem o nejaké ospravedlnenie. To sme riešili aj cez prokuratúru aj cez všetko možné, lebo išlo už o nejaké mravné ohrozovanie dieťaťa. Vedeli sme, že nechodí do školy, tak sme ho začali hľadať. Nakoniec sa aj tak stalo, že sa stal otcom. Jednoducho to postavenie v rodine bolo také, že nič nemusí, nikto ho nekontroloval. Bola u nich na návšteve sociálna kurátorka, hľadali sa všetky možné riešenia... Vývoj situácie bol zlý už rok predtým, ale bolo to ešte únosné. A ďalší to už bolo neúnosné. A toto dieťa, ale to už na základe rozhodnutia súdu a kurately, pôjde do

reedukačného zariadenia. To už je ale totálny extrém.

Keď si hovorila, že rómske deti majú viac temperamentu a treba na ne občas zakričať, znamená to, že je prístup v zmiešanej triede k rómskym a nerómskym deťom odlišný ?

Nie. Len v tej zmiešanej triede sú väčšinou deti, ktoré už boli tri roky v materskej škole a oni už vedia čo a ako. Tam sa už nemusí používať tá odlišnosť, lebo oni sa prispôbia, keď sú také maličké...

Pokiaľ nemáte problémy v zmiešaných triedach, pokým sú deti mladšie, platí to aj o starších žiakoch ?

Tam sa problémy objavujú, ale to je spôsobené životným štýlom doma v rodine. A naozaj, kým tu bude začarovaný bludný kruh chudoby, tak bude chudoba dookola. Vidia tú beznádej, nemajú chuť, ale stále sa nejakto snažíme pomôcť. Nedávno tu bola na besede cez Teach for Slovakia Janette Maziniová, ktorá napísala knižočku Cigánka. Mala besedu s deťmi s ôsmou B a deviatou B, v ktorých sú rómske deti a dopadlo to úplne úžasne.

„Keby som raz bola ministerka školstva, tak uzákoním, že každý musí mať ukončené nejaké vzdelanie. Nestačí ukončiť základnú školu. Každý by mal mať výučný list. Určite. Ak chceme niekam spoločnosť posunúť.“

Pochádzala z jednoduchých pomerov a teraz je úspešným človekom. Je zamestnaná, žije v Bratislave, darí sa jej a pre tie deti to bolo neskutočné. Povedala im, že aj ona tak žila, ale je dôkazom, že nemusia tak žiť. Toto sú len také tie drobné skladačky, ktoré treba postupne skladat' a deťom dávať predstavu, že sa môžu zmeniť. Ale musia chcieť a musia tvrdo pracovať, samo to nepríde.

Je super, že ponúkate deťom aj takéto možnosti.

Hľadáme spôsoby, aké sa dajú.

Ak po dokončení základnej školy nastúpia aj na strednú školu, aké odvetvia si najčastejšie vyberajú?

Väčšinou navštevujú stredné odborné učilište Prakovce. Osobne to ale považujem za chybu. Majú vytvorenú jednu elokovanú triedu a deti tam navštevujú jediný odbor, lesnú výrobu. Tým sa dnes už ale neuživí. V Prakovciach sú aj odbory ako automechanik či hostinská, ale rodičia našich detí prišli na to, že je pohodlnejšie, keď dieťa chodí do školy iba sem. Nemá náklady na cestovné, ktoré by mal, keby chodil do školy do Prakoviec. Pre nich je to výhodnejšie, lebo žijú pre túto chvíľu a nie pre tú budúcu.

Tým pádom majú aspoň výučný list.

Je to len dvojročný odbor, ktorý splňa tú funkciu, že ak niekto nemá ukončené základné vzdelanie, môže si ho dokončiť v tejto inštitúcii. Ale každý, kto vychodil našu základnú školu, musel do deviateho ročníka naozaj dôjsť. Prečo má ísť potom na dvojročný odbor, ktorý ho nikam neposunie? Keby boli aspoň na trojročnom odbore, dostali by výučný list. Po dvojročnom štúdiu niečo dostávajú, ale nie je to ani na úrovni výučného listu.

My máme teraz primárne vzdelávanie a nižšie sekundárne vzdelávanie. A dvojročný odbor sa

neberie ako vyššie sekundárne vzdelanie. Takže sú na tom tak, ako keby skončili deviatu triedu. Čiže to je zbytočné. Keby som raz bola ministerka školstva, tak uzákoním, že každý musí mať ukončené nejaké vzdelanie. Nestačí ukončiť základnú školu. Každý by mal mať výučný list. Určite. Ak chceme niekam spoločnosť posunúť.

Používate aj nejaké špeciálne technické pomôcky na učenie ?

Keď som prišla, bola tu jedna interaktívna tabuľa, teraz ich máme desať. Deťom sa ťažko učia abstraktné pojmy. Je to celkom logické, pretože predstavivosť je obmedzená ich slovnou zásobou. Tak sa vlastne vyjadrila aj pani Maziniová, že rómsky jazyk je chudobný na slovnú zásobu. Používajú ju akoby oklieštene následne aj v slovenskom jazyku. Preto si skôr zapamätajú, keď niečo vidia v pohybe, ak je to dynamické. Z tohto

dôvodu má moderná technika svoje plus, ak sa používa rozumne a bezpečne. Zároveň ale nemôžu využívať všetky benefity, ktoré im moderná doba ponúka. Nemôže si niečo preniesť elektronickým médiom, lebo ho nemá. Keď máme napríklad angličtinu, deti z jedna – štyri majú cédečko na počúvanie. Ale doma si ho nemajú kde pustiť a na ceruzke sa točiť nedá.

„Treba byť hrdý na to, odkiaľ sme a je aj byť na čo hrdý, ale treba vedieť akceptovať všetkých naokolo a nemať potrebu iného človeka meniť. Je to iná kultúra, to sa nedá meniť. Dá sa tolerovať, akceptovať, spolunažívať, ale nedá sa to zotrieť.“

Myslíš si, že rómska otázka je vo všeobecnosti dobre prezentovaná v slovenských médiách, alebo to je trochu mimo reality ?

Je to mimo reality a je to aktuálne vždy, keď sa zvoliebnieva. Vtedy sa tento problém vytiahne, až na tomto probléme profitujú ľudia, ktorí v tom vlastne ani nežijú. Áno, je to problém, ktorý je potrebné riešiť, ale nie je to problém do tej miery, ako je prezentované. Podstatná je aj lokalita. Nemôžeme povedať slovo Róm a dať všetkých do jednej roviny. To sa nedá, lebo len tu sú tri dediny vedľa seba a v každej z nich je úroveň iná. Vo Švedlári je veľa Rómov podnikateľov, ekonomicky sú na tom veľmi dobre. Hneď ďalšia dedina je Mníšek, tam je to situácia pol na pol. U nás možno štvrtina je na tom ekonomicky dobre, tri štvrtiny veľmi zle. Aj oni sa kastujú. Aj oni majú medzi sebou niečo také. Myslím si, že ten etnický problém je tak trochu nadhodnotený, podstatnejší problém je ten sociálny. Ak sa vyrieši sociálny problém, tak sa zabudne aj na nejaký etnický, pretože nebude. Podľa mňa by zanikol. Treba byť hrdý na to odkiaľ sme a je aj byť na čo hrdý, ale treba vedieť akceptovať všetkých naokolo a nemať potrebu iného človeka meniť. Je to iná kultúra, to sa nedá meniť. Dá sa tolerovať, akceptovať, spolunažívať, ale nedá sa to zotrieť.

Majú všetky deti rómskeho pôvodu zapísanú aj rómsku národnosť?

Ani jedno dieťa nemá zapísané národnosť rómsku. Všetky majú uvedené slovenskú. Dávajú si to tak zapísať, lebo sú na to naučení ešte z minulého režimu. Ak by človek napísal, že je Róm, jednoducho ho vtedy presviedčali, aby to nerobil. A doteraz si naďalej píšú slovenskú národnosť. Potom je to také vtípné, lebo keď robia štatistiky a chcú od nás počet rómskych detí alebo detí zo sociálne znevýhodneného prostredia, neviem, na základe čoho mám údaj uviesť. Keby som bola

čistý matematik teoretik štatistik, tak na základe čoho to tam mám napísať? Na základe toho, kto má tmavú plet' ?

Mám tu jedno rómske dievčatko, ktoré je také biele, že ani biele nie sú také biele. Blondínka, modré očká, nádherná je, ale ja viem, že je Rómka a že je z osady. Ja to viem, ale keby niekto by prišiel a dievča má napísanú národnosť slovenskú, nikto ani netuší, že je Rómka. Takže niekedy sú aj štatistiky trochu skreslené.

Vieš nám to celkovo nejak zhrnúť na záver?

Podstata je normálne slušne žiť, akceptovať a vedieť sa akceptovať navzájom. Z oboch strán. Lebo ja hovorím, kto nemá u nás predsudky, nech hodí kameňom. Každý má. Lebo ich máme kdesi zakódované v podvedomí. Tak sme nejak boli vychovaní, že cigáň rovná sa strach. Pre nás boli akoby symbolom nejakého nebezpečenstva. A to sú len tie stereotypy, ktoré sú kdesi v nás a s ktorými žijeme, s ktorými ideme ďalej.

Slovensko, krajina , ktorá malá byť zdá sa,

vidí, že nie len v jednej farbe musí byť krása.

Pomáhať si ľudia musia, mali by a mali by chcieť,

Aby raz neboli ľudia radení podľa sociálnych tried.

Prototyp dôkazu sme vám práve ukázať chceli,

Že snažívi ľudia, ako niektorí tvrdia, ešte nevymreli.

Foto zdroj: Valentína Tuhá, Fotoarchív BibianyKrajníkovej

Zo života Domova Nálepko, n. o.

Krásne dni našich seniorov na sklonku letného obdobia

Poznávanie prírodných krás, kultúrnych pamiatok okolitých krajov spojených s aktívnym oddychom je jedným z cieľov, ktoré sme si predsvzali priebežne plniť pre našich seniorov. V polovici septembra sa naši klienti vybrali za kultúrou a navštívili mesto Bardejov. Prezreli si Skanzen na okraji Bardejovských kúpeľov, ktorý je najstarším zariadením svojho druhu na Slovensku.

Našli tam tradičné obydlia i hospodárske stavby zo Šariša a severného Zemplína. Za pitnými a inhalačnými kúrami zašli do Bardejovských kúpeľov ležiacich v krásnom prostredí uprostred lesov na južnom úbočí Nízkyh Beskýd, kde sa liečia choroby tráviacich ústrojov a dýchacích ciest aj poruchy látkovej premeny.

V druhej polovici septembra sme boli opäť hosťami „Olympijských hier“, počas ktorých si naši seniori porovnali sily a zručnosti so seniormi z Domova dôchodcov zo Spišskej Novej Vsi. Súťažilo sa v rôznych disci-

plínach ako sú ruské kolky, biliard, šípky, človeče nehnevaj sa a hod loptičkou do koša. Aj keď sme nezískali putovný pohár, ale môžeme sa pochváliť medailami, ktoré sme získali.

Ruské kolky: 1. miesto J. Oravec,
2. miesto O. Vašek

Šípky: 1. miesto M. Oreško,
3. miesto C. Rubintová

Biliard: 2. miesto F. Ganovský,
3. miesto C. Brutovský

Hlavným motívom tohto stretnutia nebolo ani tak vzájomné súperenie, ale príjemne strávený deň, počas ktorého sa každý odregoval a dobre zabavil.

Stáva sa to už tradíciou, že jeden deň v roku venujeme rodinám našich klientov, keď ich pozývame na „Deň otvorených dverí.“ Naše pozvanie na sobotu 27. septembra prijalo takmer 60 rodinných príslušníkov našich prijímateľov sociálnej služby a starosta Nálepko, pán Dušan Slivka s pani manželkou. Tento deň sa niesol v duchu uvoľnenej a pohodovej atmosféry v sprievode bohatého kultúrneho programu.

Mesiac október je pre nás všetkých aj

pripomienkou, ako si uctiť starších ľudí v našom okolí. Úcta k starším ľuďom by mala byť predovšetkým prirodzenou súčasťou nášho života, mala by byť spontánna a úprimná. Starší ľudia si ju zaslúžia, pretože vekom nadobudli rôzne skúsenosti, ktoré odovzdávajú nám, mladším. Nemali by sme zabúdať na pozdrav, ktorý je prejavom priateľstva, zdvorilosti, úcty a rešpektu k druhému človeku - bez rozdielu veku. Pri tejto príležitosti sme pre našich seniorov pripravili posedenie. O kultúrny program sa nám postarali žiaci zo Základnej školy v Nálepko. Prítomnosť detí našich seniorov vždy poteší, čo prejavili úprimným potleskom.

Bc. Monika Šišovová

Miestna organizácia Slovenského rybárskeho Zväzu v Nálepkove

História MO Slovenského rybárskeho zväzu v Nálepkovo v dnešnej podobe sa píše od roku 1947. Za to obdobie prešla rôznymi zmenami, ktoré boli odrazom sociálno-spoločenských pomerov v našej spoločnosti. Posledná zmena súvisela v pádom komunizmu a s nástupom demokratizácie. Táto zmena znamenala, že MO prešla na systém samofinancovania, čo znamenalo, že ak, jednoducho povedané, chceš ryby, musíš si na ne zarobiť. Pritom bola stanovená podmienka povinného zarybňovania, čo v praxi znamenalo, že ak nezarybniš, prídeš o revír. Preto je každoročne prioritná otázka získania finančných prostriedkov na nákup rýb. My, ako nezisková organizácia musíme preto vyvíjať nemalé úsilie ako tieto problémy vyriešiť. Základom príjmov je brigádnicka činnosť, príjmy z 2% dane, príjmy z povoleniek na lov rýb, či sponzorské dary. Tieto otázky boli i obsahom výročnej členskej schôdze MO v marci 2014. Táto VČS bola o to dôležitejšia, že mala zvoliť nový výbor MO SRZ na ďalšie 4 roky.

Bol zvolený 7 členný výbor, ktorého novým členom sa stal Ľubomír Gonda. Na ustanovujúcej výborovej schôdzi prebehla voľba nového predsedu MO SRZ, ktorým sa stal doterajší predseda Mgr. Jaroslav Mesarčík. Na jeho návrh boli následne rozdelené funkcie vo výbore MO SRZ nasledovne. Tajomníkom sa stal Robert Neuwirth, hospodárom Dušan Hadovský, účtovníkom Milan Klein, pokladníkom Peter Lendacký. Jozef Gabonay je členom výboru pre koordináciu brigádnickej činnosti organizácie a Ľubomír Gonda člen výboru na ochranu čistoty vôd. Členom rybárskej stráže zostáva Ján Malík.

Hlavnými bodmi uznesenia VČS bolo:

- organizovanie brigádnickej činnosti členovia MO SRZ odpracovali 5 brigád pri čistení lesa po ťažbe s výnosom 600 Eur
- vyčistenie Železného potoka (reportáž

- bola uverejnená v predchádzajúcom čísle)
- oprava kaskád na Železnom potoku, kde bolo odpracovaná celkovo 30 brigádnických hodín
- zarybnenie Železného potoka a Hnilca, ktoré boli zarybnené 9 tisícimi ks pstruha potočného a 6 tisícimi ks lipňa tymiánového
- zvyšovanie členskej základne MO SRZ. Boli prijatí 4 noví členovia, čím stúpol počet členov na 50.

Žiaľ medzi novými členmi chýbajú občania Nálepkova. Je to dlhodobý problém. Naši občania a hlavne mládež strácajú záujem o rybárstvo, čo je z dlhodobého hľadiska znepokojivý jav.

„Čerešničkou na torte“ býva každoročné ukončenie pstruhovej sezóny so súťažou v love rýb a následne posedením pri rybárskom guláši.

Vítazom sa stal Ján Král st., na druhom mieste sa umiestnil Erik Baron a na treťom Ján Smorada, ktorí boli odmenení vecnými darmi. Veľmi potešujúcim faktorom boli úlovky, ktoré potešili a boli najlepšou odpoveďou na „kuvičie hlasy“, že v našich riekach niet rýb, tak prečo byť rybárom. Menovaní chytili stanovený počet, každý 4 ks, od celkovej váhy 0,98 kg po 1,44 kg, pričom najväčším úlovkom bol pstruh potočný o dĺžke 39 cm. Bola to presvedčivá sonda do stavu zarybnenia našich tokov, ak si uvedomíme, že pstruh potočný pri najnižšej lovnej miere 25 cm váži približne len 0,16 kg.

Celkovo je možné rok 2014 hodnotiť veľmi pozitívne, takže vychádzajúc z uvedeného, byť rybárom v Nálepkove sa oplatí. Prídte medzi nás, rozšírite naše rady, hlavne mladí z Nálepkova.

Mgr. Jaroslav Mesarčík
Predseda MO SRZ v Nálepkove

Výsledky volieb do orgánov samosprávy obce, konaných dňa 15. novembra 2014 v obci Nálepko

Dňa 15. 11. 2014 sa konali voľby do orgánov samosprávy obce. V obci Nálepko sa volilo v dvoch volebných okrskoch do jedného volebného obvodu.

V zoznamoch voličov bolo zapísaných 2 048 osôb.

Volieb sa zúčastnilo 1 283 voličov, čo predstavuje 62,65 % účasť.

Pre voľbu starostu bolo odovzdaných 1 208 platných hlasovacích lístkov.

Z nich obrdžali šiesti kandidáti na post starostu obce nasledovný počet hlasov:

Bc. Daša Baniaková, NOVA.....	149 hlasov
Marián Čarnický, SMER-SD.....	171 hlasov
Ing. Dušan Daniel, SNS	590 hlasov
Mgr. Jozef Mako, nezávislý kandidát	11 hlasov
Jana Pronská, SIEŤ	176 hlasov
Ing. Ivan Repaský, KDH.....	111 hlasov

Za starostu obce bol zvolený Ing. Dušan Daniel.

Pre voľby do obecného zastupiteľstva bolo odovzdaných 1 182 platných hlasovacích lístkov.

Do obecného zastupiteľstva bolo zvolených 9 poslancov:

Jarmila Pocklanová, nezávislý kandidát	282 hlasov
Ján Kalafus, SNS	274 hlasov
Ján Sovel', SNS	274 hlasov
Bc. Daša Baniaková, NOVA.....	273 hlasov
Dušan Slivka, NOVA	266 hlasov
Ing. Dušan Daniel, SNS	262 hlasov
Marián Čarnický, SMER-DS.....	246 hlasov
Patrik Bobák, NOVA.....	223 hlasov
Ján Plencner, SNS	219 hlasov

Kandidáti, ktorí neboli zvolení za poslancov obecného zastupiteľstva v poradí podľa počtu získaných platných hlasov:

Ondrej Klekner, SDKÚ-DS	206 hlasov
Jana Pronská, SIEŤ	200 hlasov
Ján Štuller, Peadr., SMER-SD.....	196 hlasov
Štefan Czölder, SDKÚ-DS	193 hlasov
Silvia Štullerová, SNS	186 hlasov
Zuzana Šaršaňová, SMER-SD.....	177 hlasov
Bc. Janka Ivančová, SDKÚ-DS.....	169 hlasov
František Podolinský, nezávislý kandidát	149 hlasov
Irena Majorová, SNS.....	148 hlasov

Július Jesze, SMER-SD	142 hlasov
Monika Čarnická, SMER-SD	138 hlasov
Jozef Gal, SIEŤ.....	137 hlasov
Marian Jesse, SMER-SD.....	127 hlasov
Branislav Macko, nezávislý kandidát	126 hlasov
Peter Čarnický, SMER-SD.....	120 hlasov
Jozef Küffer, NOVA.....	107 hlasov
Tomáš Suržin, SNS	106 hlasov
Ivana Galliková, SIEŤ	105 hlasov
Jana Kralová, SNS	102 hlasov
Roman Slivenský, SMER-SD	100 hlasov
Ing. Božena Gajanová, OKS.....	98 hlasov
Maroš Varga, KDH.....	86 hlasov
Milan Rusnák, SNS.....	85 hlasov
Michal Pronský, SDKÚ-DS	84 hlasov
Patrik Král, SMER-SD	77 hlasov
Kveta Pavuková, SIEŤ	77 hlasov
Marek Horváth, KDH	75 hlasov
Ladislav Dzurňák, KDH	65 hlasov
Ján Rusnák, SIEŤ	61 hlasov
Marcel Fehér, KDH	60 hlasov
Ing. Ivan Repaský, KDH.....	56 hlasov
Mgr. Božena Hajdučková, SIEŤ	53 hlasov
Vladimír Kolesár, TIP	32 hlasov
Marek Šarišský, KDH	8 hlasov

V Nálepke, dňa 18. 11. 2014

Spracovala:

Anna Bobáková,
zapisovateľka MVK

Nálepky 2015

január	február	marec	apríl	máj	jún	júl	august	september	október	november	december
Š 1	N 1	N 1	S 1	P 1	P 1	S 1	S 1	U 1	Š 1	N 1	U 1
P 2	P 2	P 2	Š 2	S 2	U 2	Š 2	N 2	S 2	P 2	P 2	S 2
S 3	U 3	U 3	P 3	N 3	S 3	P 3	P 3	Š 3	S 3	U 3	Š 3
N 4	S 4	S 4	S 4	P 4	Š 4	S 4	U 4	P 4	N 4	S 4	P 4
P 5	Š 5	Š 5	N 5	U 5	P 5	N 5	S 5	S 5	P 5	Š 5	S 5
U 6	P 6	P 6	P 6	S 6	S 6	P 6	Š 6	N 6	U 6	P 6	N 6
S 7	S 7	S 7	U 7	Š 7	N 7	U 7	P 7	P 7	S 7	S 7	P 7
Š 8	N 8	N 8	S 8	P 8	P 8	S 8	S 8	U 8	Š 8	N 8	U 8
P 9	P 9	P 9	Š 9	S 9	U 9	Š 9	N 9	S 9	P 9	P 9	S 9
S 10	U 10	U 10	P 10	N 10	S 10	P 10	P 10	Š 10	S 10	U 10	Š 10
N 11	S 11	S 11	S 11	P 11	Š 11	S 11	U 11	P 11	N 11	S 11	P 11
P 12	Š 12	Š 12	N 12	U 12	P 12	N 12	S 12	S 12	P 12	Š 12	S 12
U 13	P 13	P 13	P 13	S 13	S 13	P 13	Š 13	N 13	U 13	P 13	N 13
S 14	S 14	S 14	U 14	Š 14	N 14	U 14	P 14	P 14	S 14	S 14	P 14
Š 15	N 15	N 15	S 15	P 15	P 15	S 15	S 15	U 15	Š 15	N 15	U 15
P 16	P 16	P 16	Š 16	S 16	U 16	Š 16	N 16	S 16	P 16	P 16	S 16
S 17	U 17	U 17	P 17	N 17	S 17	P 17	P 17	Š 17	S 17	U 17	Š 17
N 18	S 18	S 18	S 18	P 18	Š 18	S 18	U 18	P 18	N 18	S 18	P 18
P 19	Š 19	Š 19	N 19	U 19	P 19	N 19	S 19	S 19	P 19	Š 19	S 19
U 20	P 20	P 20	P 20	S 20	S 20	P 20	Š 20	N 20	U 20	P 20	N 20
S 21	S 21	S 21	U 21	Š 21	N 21	U 21	P 21	P 21	S 21	S 21	P 21
Š 22	N 22	N 22	S 22	P 22	P 22	S 22	S 22	U 22	Š 22	N 22	U 22
P 23	P 23	P 23	Š 23	S 23	U 23	Š 23	N 23	S 23	P 23	P 23	S 23
S 24	U 24	U 24	P 24	N 24	S 24	P 24	P 24	Š 24	S 24	U 24	Š 24
N 25	S 25	S 25	S 25	P 25	Š 25	S 25	U 25	P 25	N 25	S 25	P 25
P 26	Š 26	Š 26	N 26	U 26	P 26	N 26	S 26	S 26	P 26	Š 26	S 26
U 27	P 27	P 27	P 27	S 27	S 27	P 27	Š 27	N 27	U 27	P 27	N 27
S 28	S 28	S 28	U 28	Š 28	N 28	U 28	P 28	P 28	S 28	S 28	P 28
Š 29			S 29	P 29	P 29	S 29	Š 29	U 29	Š 29	N 29	U 29
P 30	P 30	P 30	Š 30	S 30	U 30	Š 30	N 30	S 30	P 30	P 30	S 30
S 31	U 31	U 31		N 31		P 31	P 31		S 31		Š 31

RECEPT

Vianočná štola

Čo nevidieť tu budú opäť Vianoce, preto sme sa rozhodli uverejniť tradičný vianočný recept na Vianočnú štolu.

Na jej prípravu potrebujeme:

- 500 g polohrubej múky
- 200 g masla
- 2,5 dl mlieka
- 100 g mandlí
- 1 vanilkový cukor
- 3 žĺtky
- 85 g kryštálového cukru
- 70 g kandizovaného ovocia

- 30 g kvasníc
- 3 PL rumu
- muškátový kvet
- kôru z 1 citróna

Postup:

Kvasnice vymiešame s polovicou mlieka, jednou polievkovou lyžicou cukru a jednou polievkovou lyžicou múky. Kým zmes kysne, prichystáme si múku. Múku preosejeme, pridáme kvások, zvyšok mlieka, žĺtky, zmäknuté maslo, cukor, vanilkový cukor, rum, muškátový kvet a postrúhanú citrónovú kôru. Cesto vypracujeme a necháme hodinu kysnúť. Po hodine doň primiešame mandle, kandizované ovocie a umyté hrozienka a necháme pracovať ďalšiu polhodinu. Potom cesto vyvalkáme, poprekladáme a pečieme asi hodi-

nu pri teplote 190 stupňov. Nakoniec štolu polejeme maslom a posypeme práškovým cukrom. Vianočná štola vydrží minimálne 14 dní, tak neváhajte a upečte si naraz dve :)

Zdroj: internet

SPOLOČENSKÁ RUBRIKA

Narodili sa:

Valentína Šarišská
Nora Dunková
Marion Danae Žigová
Dušana Šarišská
Marek Pokuta
Kevin Šarišský
Emir Rusnák

Dominika Čechová
Peter Horváth
Ondrej Horváth
Jasmína Mižigárová
Anna Mária Šarišská
Ondrej Smorada
Marek Bandy

Tomáš Bandi
Jozef Horváth
Daniela Šarišská
Roberta Horváthová
Štefan Rusnák
Valentína Šarišská

Životné jubileum oslávili:

Ľudmila Czölderová, 70 rokov
Katarína Pisarčíková, 70 rokov
Jozef Marflák, 70 rokov
Ján Ferienc, 70 rokov
Michal Geletka, 70 rokov
Bohuslav Roth, 70 rokov
Ladislav Lapšanský, 70 rokov
Mária Šomšáková, 75 rokov
Alžbeta Tomajová, 80 rokov
Konštantín Hoza, 80 rokov
Margita Sobinová, 85 rokov

Manželstvo uzavreli:

Milan Horváth a Alžbeta Šarišská
František Horváth a Kvetoslava Rusnáková
Miloš Hamrák a Lenka Sopková

Opustili nás:

Anna Macková, 1939
Ján Blaško, 1941
Matúš Kandráč, 1967
Zuzana Rothová, 1919
Anna Vartovníková, 1950
Edita Nagyová, 1920
Tibor Kakur, 1947
Magdaléna Pramuková, 1940

Obecné noviny
5/2014

NÁLEPKOVO

Dátum vydania 9.9.2013, ročník XI., informačný dvojmesačník obce Nálepkovo - Nepredajné

Vydavateľ: Obec Nálepkovo, Stredný riadok 384/1, 053 33 Nálepkovo
IČO: 00329398, evidenčné číslo MK SR – EV 3178/09, ISSN 1339-0058

Zodpovedný redaktor: Bc. Daša Baniaková

Výroba, grafika, tlač: KURIÉR plus REKLAMA, s. r. o., Spišská Nová Ves

Príspevky zasielajte na adresu Obecného úradu alebo e-mailom na obecenoviny@nalepkovo.sk

Redakcia neručí za obsah doručenej inzercie a článkov v Listárni!